

8.

foglalkozás

Tantervi vonatkozás

Az állatok testfelépítése:
az állatok életfeltételeinek és életjelenségeinek felismerése és megnevezése;
az állatok testrészeinek felismerése és megnevezése, jellemzőik megfigyelése, ezek funkcióinak megfogalmazása.

Kulcsszavak

madár, madártoll, költöző madár, állandó madár, madárbarát kert, madárvédelem, fészek, hím, tojó, madárfióka, territórium, tollazat, házi veréb, füstifecske

Természettudományos megismerési módszerek

megfigyelés, rendszerezés, összehasonlítás

Fejlesztett készségek, attitűdök

Anyanyelvi kommunikáció, szociális kompetencia, kreatív alkotás.

Mit készítsék elő?

mellékletek, olló, ragasztó, íróeszközök, színes ceruza, csomagolópapír, gyurma-ragasztó, projektor, laptop, hangfal

Madarak a kertben

(TERMÉSZETTUDOMÁNY, BIOLÓGIA, VIZUÁLIS KULTÚRA)

„Még a veréb is talál házat, és a fecske is fészket, ahova fiókáit helyezi oltáraidnál,
Seregek Ura, királyom és Istenem!”

84 Zsolt:4

Miről szól ez a tanegység?

Ezen a foglalkozáson a hazánkban legtipikusabb madárfajokkal ismerkedünk meg, különös tekintettel a füstifecskére és a házi verébre. A gyerekekkel közösen madárbarát kertet tervezünk.

Áttekintő vázlat

8.1. Kerti madaraink	35 perc
8.2. Ismerjük meg a madarakat!	55 perc
Összesen	90 perc

Előkészületek

Az online játék feladatait célszerű már óra előtt megnyitni, a laptopot és a hangfalakat összeszerelni, az internetelérést ellenőrizni.

FELADATOK LEÍRÁSA

35
perc

8.1. Kerti madaraink

Madárkoncert

A madárkoncert olyan természetes része az életünknek, hogy sokszor szinte észre sem vesszük. Ti szoktatok hallani madáréneket a lakóhelyeteken? Megismered, hogy milyen madarak szólnak a közeledben?

Hallgassuk meg a gyerekekkel közösen a madárhangokat! Vajon melyik madár hangját ismerik fel? **(8.1. melléklet)**

Vedd figyelembe!

A gyerekek csak a madarak hangját hallgassák, a képet ne lássák hozzá!

Közös beszélgetés

Válaszd ki a kedvencedet a madárhangok közül! Miért tetszett? Milyen madarat képzel el hozzá? Rajzold le a füzettedbe!

A valóságban mekkorák ezek a madarak az elképzelt rajzhoz képest? Milyen színűek a hallott madarak? Ti milyen színeket használtatok?

Miért énekelnek a madarak?

a, Szerintetek miért énekelnek a madarak? Gyűjtsük össze a lehetséges okokat! Írjátok le őket a füzetbe!

b, Nézzetek utána, hogy mi az igazság, és miért énekelnek a madarak! Interneten, könyvekben való kutatás páros munkában. **(8.1.2. melléklet)**

c, Melyik pár feltételezése volt helyes?

Az eredményeket közösen beszéljük meg és rögzítsük a füzetbe!

Táblai vázlatához:

- territórium kijelölése (hím)
- párkeresés (tojó hívása)
- veszély jelzése (pl. ragadozó a közelben)
- információátadás (pl. élelem találása)
- kapcsolattartás (fióka hívja az anyját)

Vedd figyelembe!

A forrásként használható könyveket érdemes előre bekészíteni a terembe.

Ha a párok az interneten kutatnak, akkor adjunk meg a kereséshez ajánlott hívószavakat/mondatot vagy konkrét oldalakat, amiket felkereshetnek.

Mit akarunk elérni?

A gyerekek megismerkednek a madarak legfontosabb tulajdonságaival.

Mit fogunk csinálni?

Madárhangok felismerése, kreatív alkotás, páros munka.

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?

laptop, hangfal, füzet, íróeszköz, színes ceruza

Mellékletek

8.1. Madárhangok
8.1.2. Miért énekelnek a madarak?

Határok

A dalolás nem szórakozás, hanem komoly munka. A madarak az énekkel jelölik meg területük határait, így riasztják el a többi hímeket, és csalogatják oda a tojókat. Ha például vázlatot készítünk egy parkról, és naponta többször is bejelöljük rajta azokat a pontokat, ahol a hangjuk alapján könnyen felismerhető fekete rigók énekelnek, nyomban előttűnnek a láthatatlan határok.

Mit akarunk elérni?

A madarak jellemzőinek (testfelépítés, életmód stb.) megismerése.

Mit fogunk csinálni?

A madarak tulajdonságainak megismerése és csoportosítása párokban/kis csoportban; vershallgatás.

Mire van szükségünk ehhez a feladathoz?

füzet, íróeszköz

Mellékletek

8.2.1. Madárkártyák

8.2.2. A húségesek

8.2.3. Házi veréb és füstifecske

8.2.4. Házi veréb- és füstifecske-leírás

8.2.5. Madárbarát kert

8.2. Ismerjük meg a madarakat!

55 perc

Madártulajdonságok

A tanulók továbbra is párokban (esetleg 3-4 fős kis csoportokban dolgoznak).

Nézzétek meg a kártyákon látható madarakat! **(8.2.1. melléklet)**

Milyen hasonlóságokat, milyen különbségeket találtok a képeken látható madarak között?

Tudtok-e olyan tulajdonságot mutatni, ami több madárra is jellemző?

Feljegyzéseiteket rögzítsétek a füzetbe!

A párok/csoportok következő feladata, hogy rendezzék a képeken látható madarakat csoportokba.

Csoportosítsátok a kártyákon lévő madarakat a saját szempontrendszeretek alapján! Ha van kedvetek/időtök, többféleképpen is elvégezhetitek a csoportosítást!

Vedd figyelembe!

A gyerekek ebben az életkorban még nem biztos, hogy tudományos szempontok alapján csoportosítják a feladat során a madarakat, hiszen azokkal most találkoznak majd először.

Így fontos hangsúlyozni, hogy minden megoldás, ami logikusan felépített csoportokból áll, jó megoldás.

A feladat végén a párok mondják el, milyen szempont alapján csoportosították a képeken látható madarakat!

Egészítsük ki a meglévő rendszerezési szempontokat tudományos szempontokkal is! Pl. költöző vagy állandó madár? Mivel táplálkozik? Mérete? Fészkelési módok vagy éppen élőhelyük alapján.

A közös szempontokat néhány példával együtt rögzítsük a füzetbe is!

Vedd figyelembe!

A közös szempontok megbeszélése és rögzítése során érdemes körüljárni az egyes fogalmakat, pl. állandó vagy költöző madár, így egyfelől bővítjük a tanulók szaktárgyi fogalomrendszerét, másfelől megmutathatjuk nekik, hogy tudományos szempontok alapján hogyan lehet csoportosítani pl. az állatokat.

Költözik vagy marad?

A tanulócsoporthoz olvassuk fel (akár többször is) Áprily Lajos *A hűségesek* című versét! (8.2.2. melléklet)

Közös beszélgetés

Beszélgessünk róla az alábbi kérdések mentén!

Kérdések a közös beszélgetéshez:

- Miről szól a vers?
- Melyik madarat ismered a vers madarai közül? Mikor talákoztál vele?
- Hogyan viselik ezek a madarak a telet?
- Miért „A hűségesek” a vers címe?
- Mit gondoltok, milyen okokból dönt úgy a madár/alakult úgy ki a természetben, hogy nem megy el télen?
- Mit tehetünk mi az itt maradó madarakért télen?
- Hova költöznek télre a madarak?

A közös beszélgetés legfőbb pontjait rögzítsük a táblára és a füzetbe is (pl. gondolat-térkép formájában)!

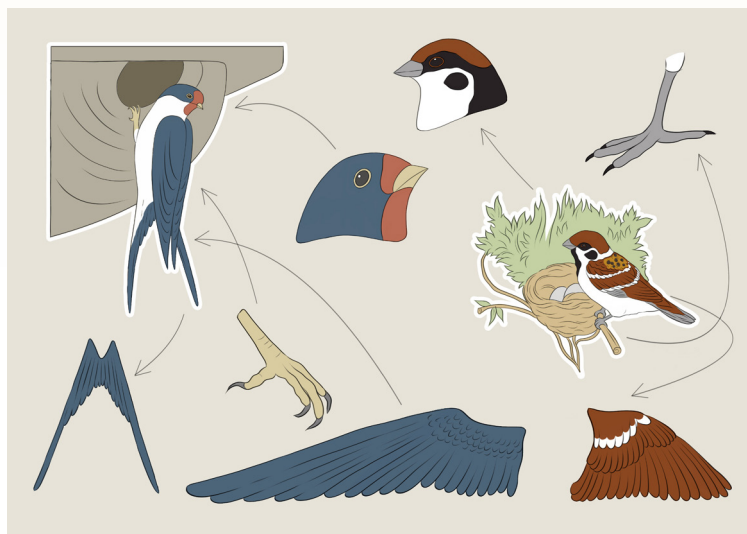

Házi veréb és füstifecske

Most két hazai, ismert és gyakori madárral ismerkedünk meg közelebbről.

A gyerekek párban dolgoznak.

A pár egyik tagja a füstifecskével, míg a másik tagja a házi verébbel ismerkedik meg közelebbről (segít a 8.2.4. melléklet vagy a tankönyv). Az olvasottak alapján egyéni munkában töltsétek ki a 8.2.3. melléklet megfelelő oszlopát!

8.2.3. Házi veréb és füstifecske

Miután mindenki kész lett egyéni feladatával, a párotoknak is mutassátok be közelebbről a megismert madarat!

Végül a téma és a feladat zárásaként közösen beszéljük meg a két megismert madár-faj jellemzőit!

Az órát közös értékeléssel zárjuk.

Otthoni feladat

Tervezzetek madárbarát kertet!

A házi feladathoz segítségképpen nézzétek meg az online felületen is elérhető rövid videót egy madárbarát kertről! **(8.2.5. melléklet)**

Ha van kedvetek, rajzoljátok le a madárbarát kert, vagy írjátok le, milyen elemektől lesz madárbarát a ti kertetek!

Háttérinformáció

A madárbarát kert jellemzői lehetnek: pl. itató, fészekanyag, sárgújtó, rovarhotel stb.

Felhasznált és ajánlott források

- Madarének jelentése <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/pan-non-pannon-enciklopedia-1/a-magyarsag-kezikonyve-2/noveny-es-allatvilag-1E2/enekesmadarak-48C/mit-jelent-a-madar-eneke-493/>
- Madárbarát kert [Madárbarát kert kialakítása - Kertbarátok - Kertészeti TV - műsor - YouTube](#)
- Martin Woodcock – Richard Perry (1988): Madarak. Fürkész könyvek sorozat. Gondolat Kiadó, Budapest.
- Miért énekelnek a madarak? <https://stvsz.com/biodiverzitas/miert-enekelnek-a-madarak/>
- Házi veréb és füstifecske https://www.nkp.hu/tankonyv/termesettudomany_5_nat2020/lecke_02_007

Hivatkozások az *Érdekes kérdések egész évre* tanári ötlettárból

- A foglalkozás 8.1. pontja az *Érdekes kérdések...* felhasználásával készült: Kert: Milyen madárodút tegyek a kertbe? Szűcs Boglárka <https://reftantar.hu/erdekes-kerdesek/#kert>